

Przestępczość nieletnich od dziesięcioleci budzi zaniepokojenie społeczeństw. Starsze pokolenia patrzą na młodszych raczej surowo, przypisując im więcej zachowań niezgodnych z prawem czy zasadami współżycia społecznego niż w ich przekonaniu sami popełniali w przeszłości oraz niż w rzeczywistości popełniają młodzi ludzie. Nie znaczy to jednak, że przestępczość nieletnich nie ulega zmianie. Dzieci i młodzież zmieniają się wraz z postępującą globalizacją oraz techniką. Ewolucji ulegają zatem także zachowania dewiacyjne oraz przestępcze, których się dopuszczają. Stąd istnieje konieczność prowadzenia regularnych badań nad zagadnieniem przestępczości i demoralizacji nieletnich. Uzyskując rzetelną wiedzę na ich temat z badań, można planować działania profilaktyczne oraz resocjalizacyjne.

W ramach badań zostaną uzyskane informacje o charakterze współczesnej przestępczości nieletnich w Polsce. Dzięki nim będziemy mogli poznać sylwetkę młodej osoby dopuszczającej się czynów karalnych i zachowań dewiacyjnych (jej środowisko rodzinne, społeczne i szkolne), a także przyjrzeć się polityce reagowania na te zachowania młodzieży (zarówno przez organa wymiaru sprawiedliwości, jak i przez inne osoby i instytucje, np. szkołę). Tak duże badania nad przestępczością nieletnich ostatni raz były w Polsce prowadzone na początku XXI wieku, a zatem dotyczyły poprzedniego pokolenia młodzieży.

Ponadto konieczne jest spojrzenie na problem także z zupełnie innej perspektywy: nie opieranie się wyłącznie o dane wymiaru sprawiedliwości i opisywanie tylko tych nieletnich, których sprawy trafiły do sądu, ale także przeprowadzenie badań typu self-report, w których to nieletni opowiedzą o swoich zachowaniach antyspołecznych i ewentualnie kryminalnych i które pozwolą na nieco głębszą analizę, nie tylko formalnej struktury rodziny, ale np. relacji panujących między dziećmi a rodzicami.

Warto zauważyć, że zarówno w światowej jak i polskiej kryminologii pojawiają się wątki, świadczące o nowych trendach w przestępczości nieletnich, które wymagają pogłębienia i dalszych badań, zwłaszcza w polskim kontekście. Są nimi przede wszystkim spadek, zmiana charakteru i czynników etiologicznych przestępczości nieletnich, zwiększenie udziału dziewcząt w popełnianiu czynów karalnych, zmiana w definiowaniu demoralizacji (zachowań antyspołecznych), większa chęć traktowania i karania nieletnich, jak dorosłych sprawców, oraz wzrost zażywania przez nieletnich narkotyków i innych używek (np. dopalaczy).

Wyniki przeprowadzonych w ramach projektu badań akt sądowych pozwolą na stworzenie kompleksowego opracowania dotyczącego współczesnej przestępczości nieletnich (choć z uwagi na metodę badawczą ograniczone będą do czynów, które spotkały się z formalną kontrolą społeczną i reakcją wymiaru sprawiedliwości).

Efektom badań będzie opis współczesnej przestępczości i zachowań dewiacyjnych nieletnich w Polsce, co będzie przydatne zarówno dla naukowców zajmujących się tą tematyką, jak i dla studentów. Poza tym rezultaty badawcze mogą zostać wykorzystane także dla celów praktycznych. Mogą być przydatne dla profesjonalistów pracujących z młodzieżą, sędziów rodzinnych, policjantów, kuratorów, prokuratorów, pracowników społecznych czy nauczycieli i wychowawców. Wyniki badań mogą być także cennym źródłem informacji wykorzystanym do opracowywania schematów wczesnej interwencji, by zapobiegać rozwojowi karier kryminalnych.

Wyniki badań pozwolą także na stworzenie wartościowych zaleceń dla legislatorów, albowiem w tej chwili w Polsce toczą się zaawansowane prace nad stworzeniem nowego prawa osób nieletnich.

Efektom projektu będzie opublikowanie co najmniej 6 artykułów naukowych w czasopiśmie i monografiach zbiorowych, w tym co najmniej 4 w języku angielskim, a także monografii.